

Відкрите суспільство

наукове об'єднання

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ
учасників міжнародної
науково-практичної конференції

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ
СУСПІЛЬНИХ НАУК У ХХІ СТОЛІТТІ

07-08.12.2018

Дніпро

**Наукове об'єднання
«Відкрите суспільство»**

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

учасників
міжнародної науково-практичної
конференції

**«Актуальні питання розвитку
суспільних наук у XXI столітті»**

7–8 грудня 2018 р.

Дніпро
2018

УДК 30«20»(063)

А 43

- А 43 Актуальні питання розвитку суспільних наук у XXI столітті:**
Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро,
7–8 грудня 2018 року) – Дніпро: НО «Відкрите суспільство», 2018. –
148 с.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників.
У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація,
запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 30«20»(063)

© Автори статей, 2018

© Наукове об'єднання «Відкрите суспільство», 2018

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ІСТОРИЧНІ НАУКИ: ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ	
ЗАКОРДОННА ПОЛІТИКА ПОЛЬЩІ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ	
Буглай Н. М.	7
КОНТРОЛЬНО-НАСІННЄВА СПРАВА У МЕЖАХ ДІЯЛЬНОСТІ	
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО АГРОНОМІЧНОГО ТОВАРИСТВА (1920–1926 РР.)	
Дармороз Т. А.	10
ОСОБЛИВОСТІ ЗВЕДЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРІПЛЕНЬ	
НА СХІДНОМУ ПОДІЛЛІ СЕРЕДИНИ ХІV-ХVІІ СТ.	
ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК ІСТОРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	
Драганенко В. П.	13
УМОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКИХ УЧИТЕЛІВ	
У РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ (60 – 70-І РР. ХХ СТ.)	
Дроботюк К. О.	17
ЧЕЛОВЕК В КУЛЬТУРЕ И ФИЛОСОФИИ ДРЕВНЕГО ВОСТОКА	
Коньшина Е. А.	19
ФИЛОСОФИЯ И КУЛЬТУРА ИСКУССТВА ВОЗРОЖДЕНИЯ	
Курашова П. К.	21
РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ У СТВОРЕННІ	
ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИХ КОМУН В УКРАЇНІ (20-І РР. ХХ СТ.)	
Мацур Л. М.	25
ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ	
Скрипчук Г. В.	28
ІСТОРІЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ МОВЛЕННЯ	
В ОКРЕМИХ РАЙОНАХ ПІВНІЧНОГО ЗАХОДУ РОСІЇ	
Степура І. В.	32
ПРИЗНАЧЕННЯ ГЛИНЯНОГО ПОСУДУ ДОБИ КИЇВСЬКОЇ РУСІ	
Троцька В. І.	36
ПРОЦЕС ДЕСТАЛІНІЗАЦІЇ ЯК ФАКТОР РОЗКВІТУ	
ПОЕТІВ ШІСТДЕСЯТНИКІВ	
Яковлев І. В.	40
НАПРЯМ 2. СУЧАСНА СОЦІОЛОГІЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
СООТЕЧЕСТВЕННИКИ, ПРОЖИВАЮЩІЕ В США,	
КАК РЕФЕРЕНТНАЯ ГРУППА СОВРЕМЕННЫХ	
УКРАИНСКИХ МИГРАНТОВ: СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ АСПЕКТ	
Вашрова Н. В.	43

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОБЛЕМ ІНТЕГРАЦІЇ ВПО ЯК РЕСУРСУ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД, РЕГІОНІВ, КРАЇНИ Погуляйло Т. О.....	46
ЮВЕНІЯ ЯК ФОРМА СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНО-РЕФЛЕКСИВНОГО СТАНУ ОСОБИСТОСТІ Садовий М. А.....	51
МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧІВ Щерба О. І.....	54
НАПРЯМ 3. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІЛОСОФСЬКИХ НАУК	
НАУКОВА КАРТИНА СВІТУ ТА СТИЛЬ МИСЛЕННЯ Адаховська А. О.....	59
АКТУАЛЬНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ ПЕРІОДУ АНТИЧНОСТІ ДЛЯ ФІЛОСОФІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ Анацька Н. В.	62
ПОНЯТТЯ СЕНСУАЛІЗМУ В ПРОСТОРІ ФІЛОСОФСЬКИХ СЕНТЕНЦІЙ Басанець Д. О.	66
ФЕНОМЕН ІСТИНЫ Бачук В. Н.....	68
ГУМАНІСТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕТВОРЕННЯ СВІТУ В КОНЦЕПЦІЇ ФРАНЦУЗЬКИХ ПЕРСОНАЛІСТІВ Білянська О. Ю.....	70
РОЛЬ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ТЕОЛОГІЇ В ЗМІНІ СПОГЛЯДАЛЬНОЇ ПОЗИЦІЇ УЧЕНОГО: ЛЮДИНА ТВОРЕЦЬ З МАЛЕНЬКОЇ БУКВИ; МАНІПУЛЯЦІЯ З ПРИРОДНИМИ ОБ'ЄКТАМИ – АЛХІМІЯ, АСТРОЛОГІЯ, МАГІЯ Біюла К. А.....	73
«СВЕТЯ ДРУГИМ, СГОРАЮ САМ» : ФІЛОСОФСЬКИЙ ДИСКУРС Вергелес К. М., Вашкеба К. Ю.....	75
СТАНОВЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ В ДРЕВНЕМ КИТАЄ Гребенюк А. И.	79
ЦІННІСТЬ НАУКОВОЇ РАЦІОНАЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ Гураль В. І.	81
ДУХОВНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ Ісакова О. І., Галкіна Є. О.....	84
КОНЦЕПЦІЯ НООСФЕРИ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО У КОНТЕКСТІ ПОСТНЕКЛАСИЧНОЇ НАУКИ Іскова М. А.	86

ДУХОВНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ

ІСАКОВА О. І.

*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук*

ГАЛКІНА Є. О.

*студентка факультету агротехнології та екології
Таврійського державного агротехнологічного університету
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна*

Духовна соціалізація особистості є однією з найбільш значущих соціально-філософських проблем. Збереження моральності, культурно-історичної спадщини, утвердження в суспільстві патріотизму і гуманізму, розвиток багатовікових духовних традицій повинні стати пріоритетами в духовній сфері життя сучасного суспільства, що переживає кризу своєї соціально-культурної ідентичності. Ця криза веде до втрати традицій, девальвації ідеалів і смислів, підміні досягнень культури «стандартами» цивілізації.

В даному контексті соціально-філософське осмислення духовної соціалізації особистості, як основи соціальної взаємодії, набуває особливу світоглядну значущість і приймає характер не просто абстрактно-етичний, а соціальний і цілком конкретний.

Виходом із зазначеної кризи є набуття особистістю моральності, звернення до духовності, відродження власної людської сутності в нас самих, використання різних духовних практик і розвиток певних соціальних технологій, які дозволяють удосконалити систему соціальної взаємодії в суспільстві, зміцнити соціальний світ і зберегти соціальну стабільність.

Духовна соціалізація – це основне питання відтворення будь-якого здорового суспільства і будь-якої повноцінної особистості. Традиційно під соціалізацією розуміється процес засвоєння та активного відтворення індивідом соціокультурного досвіду (соціальних норм, цінностей, зразків поведінки, ролей, установок, звичаїв, культурних традицій, колективних уявлень і вірувань тощо). Таке тлумачення процесу соціалізації залишає за дужками наукового аналізу головне, а саме духовне самовизначення людини по відношенню до вищих сенсів і абсолютних цінностей буття [1, с. 123].

Духовна соціалізація особистості, як складова частина соціалізації, вимагає від людини здатності до духовної любові, споглядання, волі до досконалості, продуктивно-творчої уяви, розвиненого почуття соціальної справедливості та соціальної відповідальності, збереження і розширення духовного простору у всій його життєдіяльності. У процесі соціальної взаємодії особистість неминуче стикається з проблемами формування духовної культури, розуміння її національних особливостей, осмислення конкретних проявів духовної соціалізації – соціальної відповідальності та національної самосвідомості.

З нашої точки зору, духовна соціалізація являє собою процес духовної адаптації особистості до вже наявних ціннісних підстав духовного і соціального

буття; формування на цій основі власних світоглядних ідеалів, принципів і переконань особистості, що характеризують її внутрішній світ; розвитку продуктивно-творчих здібностей особистості, що зумовлюють актуалізацію духовних цінностей в соціальній практиці.

Сутність духовної соціалізації особистості полягає в перетворенні людини в духовну і соціальну істоту допомогою співвіднесення її з ціннісним полем духовної культури (поляризація), поєднання її власного внутрішнього світу з зовнішнім світом (когеренція) і вироблення загальних соціально значущих цінностей (універсалізація). Тим самим особистість стає справжнім суб'єктом духовної культури, розвиваючи свої продуктивно-репродуктивні, генеративні і конструктивно-інновативні творчі здібності.

Визначити характер становлення духовної соціалізації особистості можливо через оцінку її духовної культури (системи ціннісних орієнтацій суб'єкта духовної соціалізації) за ступенем прояву в особистісно духовному – модусу об'єктивізованого духа (абсолютні цінності) і модусу об'єктивного духу (цінності групового буття – цінності народу, нації тощо), а також по продуктивності духовної праці особистості, яка є показником активності людини, спрямованої на втілення його цінностей, і проявляється в соціальній відповідальності [2, с. 58].

Трифазова модель духовної соціалізації особистості в соціальних взаємодіях відображає: 1) духовну адаптацію – бік духовної соціалізації особистості, представлену фазою первинного освоєння соціального досвіду; 2) інтеріоризацію духовного змісту – бік духовної соціалізації особистості, представлену фазою на якій відбувається запозичення основних категорій індивідуальної свідомості зі сфери суспільного досвіду та суспільних уявлень; 3) соціальна творчість – бік духовної соціалізації особистості, представлену фазою екстеріорізації, на якій здійснюється актуалізація цінностей духовної культури, і відбувається перетворення сформованих і створення якісно нових форм соціальних відносин і соціальної дійсності. Виявлені фази духовної соціалізації особистості відповідають трьом основним етапам розвитку її суб'єктних властивостей і здібностей: самоідентифікації, самовизначення і самореалізації.

Процес соціалізації особистості в цілому, обумовлений духовною її соціалізацією, являє собою не лінійний рух через різні стадії (фази) соціалізації і домінуючі рівні свідомості, а циклічний рух, здійснюваний по висхідній спіралі від більш простих духовних утворень до складніших і вищих цінностей людського буття.

Змістом духовної соціалізації особистості є формування вищих ідеалів – зразків, норм і правил соціальної взаємодії, які можна охарактеризувати як максими культури. У них концентрується досвід духовного розвитку соціуму-етносу. Вони впорядковують систему соціальних взаємозв'язків у суспільстві, надають сенс дій людей, визначають вибір належних сценаріїв поведінки людини, і, в кінцевому рахунку, дозволяють осмислити історичні перспективи людського буття. Ідеал як аксіологічна універсальна культура визначає і характеризує ступінь духовної зрілості особистості. Прагнення до актуалізації ідеа-

лів, як досконалих образів у своїй соціальній практиці, є для людини генеральним напрямком його духовної соціалізації [3, с. 214].

Духовна соціалізація особистості визначає спрямованість і трансформацію різних систем соціальної взаємодії, оскільки конкретно-історична ієрархія духовних детермінант впливає на якість, зміст і характер соціальних відносин у суспільстві. Найбільш типові соціальні відхилення в життєдіяльності особистості обумовлені, головним чином, духовною деградацією, незавершеністю процесу її духовної соціалізації. Тому духовне виховання людини, поряд з освітою і активною соціальною практикою, належать до числа найважливіших способів її духовної соціалізації. Проте духовне виховання передбачає не спонтанний, а цілеспрямований розвиток систем соціальної взаємодії, порівняльний аналіз різних систем і осмислений вибір на користь тієї, яка створює найбільш сприятливі умови для духовної соціалізації особистості.

Духовна соціалізація особистості є основою загального процесу особистісної соціалізації, оскільки визначає духовно-моральні та морально-етичні орієнтації індивіда. Вона являє собою процес духовної адаптації особистості до вже наявних ціннісних підстав духовного і соціального буття, формування на цій основі власних світоглядних ідеалів, принципів і переконань особистості, що характеризують її внутрішній світ; розвитку продуктивно-творчих здібностей особистості, що зумовлюють актуалізацію духовних цінностей в соціальній практиці.

Список використаних джерел:

1. Ильин И.А. О национальном призвании М.: Прогресс, 2009. 216 с.
2. Матвеева А.И. Социализация и социальная адаптация как процесс становления личности. Минск.: Слово, 2015. 280 с.
3. Павленко В.Г. Мифы «устойчивого развития» М.: Прогресс, 2010. 139 с.

КОНЦЕПЦІЯ НООСФЕРИ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО У КОНТЕКСТІ ПОСТНЕКЛАСИЧНОЇ НАУКИ

ІСКОВА М. А.

магістр філологічного факультету

*ДЗ «Південноукраїнський педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

Науковий процес у ХХІ ст. становить складний синтез інноваційних здобутків науково-технічного прогресу та гуманітарних дисциплін, що детермінують розвиток методологічної основи. Сучасна людина (як і за твердженням видатного науковця В.І. Вернадського) спрямовує вектор своїх досліджень на цілісне розуміння себе у структурі Всесвіту. Глобалізація, космополітизм та риси епохи постмодерну стали причинами активізації інтересу насамперед до особ-

ливостей ноосфери, її потенціальних перспектив у загальнонауковому просторі. Це зумовлює актуальність нашої статті у практичному та теоретичному планах.

Метою дослідження є аналіз концептуальних положень місця людини в біосфері та ноосфері В.І.Вернадського, їх взаємозв'язок із розвитком сучасної наукової думки і станом постнекласичної науки.

Науковий доробок видатного вченого про ноосферу був розвинений у працях Е. Леруа і Т. де Шардена, зумовив посилення інтересу таких вітчизняних учених (А. Сови, М. Дяченко-Богун, В. Запорожана, О. Чуйкової). Однак проблема реалізації концепту «сфери розуму» у період нано-біо-генно-нейроінформаційних технологій досліджена недостатньо.

Зокрема В. Сергієнко визначає сучасну (постмодерну) науку як симбіоз, що актуалізує «індустрію наукоємних технологій, яка надає сервісні послуги всім сферам людської діяльності» [3, с.6]. Всеосяжність наукового знання у цьому випадку охоплює і розуміння індивіда як частини навколишнього середовища, а не відокремленого об'єкта пізнання: «Визнається, що людина є невід'ємною частиною тієї реальності, що пізнається Об'єктивність наукового знання тепер розглядається як обумовлений особливостями об'єкта (які в повною мірою нам невідомі) характер його відповідної реакції на пізнавальні дії суб'єкта» [3, с. 38].

Ця думка є суголосною із уявленнями В.І. Вернадського про роль людини в біосфері («Людина, як і все живе, не є самодостатнім, незалежним від навколишнього середовища природним об'єктом... Людина живе у біосфері, є від неї невіддільною. Лише її вона може безпосередньо досліджувати усіма органами чуття – може її відчувати – її та об'єкти» [2]). Ноосфера у цьому випадку постає як перехідний етап до нових можливостей досягнення процесів дійсності без залучення попереднього досвіду.

В.І. Вернадський наголошує на відкриттях у космічній та біохімічній сферах, що потребують здебільшого наукового моделювання можливих наслідків. Відповідно, це стосується й усіх нових синтезованих сфер людської діяльності – конструювання трансгенних істот, сурогатних типів неживої матерії [3, с. 6].

Потрібно розуміти, що модель ноосфери не є відокремленим об'єктом від біосфери. Це «царство розуму», що докорінно змінює структуру сучасного знання: «Наукова думка є частиною структури – організованості – біосфери і її виявів, її створення в еволюційному процесі життя є знаковою подією в історії біосфери, в історії планети» [2]). Прикметно, що «сфера розуму» ґрунтовно позначається на культурно-історичному розвитку людства, суспільно-політичних подіях зокрема. Знання, як елемент ноосфери, у контексті постмодерну постають рушійною силою для наукових революцій, заміщують коефіцієнт фізичної праці на виробництвах.

Думка В.І. Вернадського щодо глобалізації в ноосфері стала випереджальною для свого часу: «Історичний процес на наших очах докорінно змінюється. Уперше в історії людства інтереси народних мас – усіх і кожного – і вільної думки особистості визначають життя людства, є мірилом його уявлень про справедливість. Людство в цілому стає потужною геологічною силою. І перед